

CUVÂNT DE DESCHIDERE PROF.UNIV.DR. NICOLAE POPA, PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE A ROMÂNIEI

*Domnule Președinte al României,
Domnilor președinți ai Camerelor Parlamentului și distinși parlamentari,
Domnule președinte al Curții Supreme de Justiție,
Domnilor miniștri,
Stimați reprezentanți ai societății civile,
Doamnelor și domnilor,*

Vă rog să-mi permiteți să deschid ceremonia consacrată sărbătoririi a 10 ani de existență a Curții Constituționale din România, instituție nouă, creată de Legea fundamentală, pe care poporul român a adoptat-o, prin referendum, la 8 decembrie 1991.

Au sosit la București, aducând mesajul instituțiilor pe care le reprezintă, președinți, vicepreședinți sau judecători din: Franța, Germania, Austria, Federația Rusă, Belgia, Italia, Polonia, Coreea, Turcia, Bulgaria, Algeria, Tunisia, Cehia, Portugalia, Spania, Moldova, Lituania, Ucraina, Belarus, Iugoslavia, Gabon, Azerbaidjan, Ungaria, Georgia, Estonia, Malta.

Dați-mi voie să vă mărturisesc imensa bucurie de a-i avea alături, la sărbătoarea noastră de suflet pe distinșii reprezentanți ai Curților Constituționale străine, cărora le exprim sentimentele membrilor Curții noastre de apreciere, de stimă și de solidaritate profesională. Mă adresez, mai întâi, domniilor lor, întrucât Curțile Constituționale alcătuiesc deja în lume o familie cu aspirații, cu idealuri și finalități comune.

Salut, de asemenea, prezența la ceremonia noastră a Curții Europene a Drepturilor Omului, a Comisiei de la Veneția, a Asociației Curților Constituționale Francofone, precum și a Fundației Germane pentru Cooperare Juridică Internațională.

Mulțumim distinșilor reprezentanți diplomatici care au ținut să însoțească colegii noștri de la Curțile Constituționale străine.

Sunt în sală și ne onorează cu prezența distinși parlamentari și membri ai Guvernului, Avocatul Poporului, președintele Curții de Conturi, președintele Consiliului Legislativ, președintele Uniunii Naționale a Avocaților, președintele Uniunii Naționale a Notarilor Publici, primul adjunct al procurorului general, adjunctul ministrului apărării naționale. Dați-mi voie să remarc, în mod deosebit, și prezența la lucrările noastre de deschidere a președintelui Academiei Române, domnul profesor Eugen Simion.

De asemenea, sunt de față foști judecători ai Curții, între care și membri ai primei Curți, cărora noi, cei care alcătuim și slujim astăzi Curtea, judecători, magistrați-asistenți și ceilalți specialiști, le suntem recunoscători pentru "activul" succesoral pe care ni l-au lăsat.

Pentru ceea ce este astăzi Curtea Constituțională, aici și în lume, exprimăm, de asemenea, celor dispăruți, un omagiu, peste timp, și un act de admirație colectivă. Este vorba de primul președinte al Curții, profesorul Vasile Gionea, de judecătorii Fazakás Miklos și Victor Dan Zlătescu, de Constantin Burada, magistrat-asistent, și Margareta Berzescu, fost secretar general al Curții.

Ne bucură, de asemenea, prezența mediilor de informare, care ne sunt și astăzi alături, la fel cum au fost în timpul celor 10 ani de existență a Curții, reflectând, în general, cu obiectivitate și profesionalism activitatea acesteia.

Doamnelor și domnilor,

Istoria a făcut lucruri ciudate în secolul care tocmai s-a sfârșit și, întrucât nimic în istorie nu este doar ciudățenie, este și minune, între lucrurile minunate produse de acest secol frământat îl constituie și triumful spiritului constituționalismului și impunerea "modelului European" în materia controlului de constituționalitate. Constituantul român a conceput Curtea Constituțională potrivit acestui model, așezând-o într-o poziție de independență în raport cu celelalte autorități și încredințându-i misiunea de a veghea la supremația Constituției și la apărarea demnității umane (valoare supremă, înscrisă în chiar articolul 1 al Legii fundamentale). Ca proiecție constituțională independentă, existența Curții a întâmpinat, de la început, unele rezerve în rândul specialiștilor și chiar în dezbaterile din Adunarea Constituantă. S-au exprimat temeri că o atare instituție ar putea să amenințe activitatea și autoritatea Parlamentului. S-a realizat, până la urmă, un compromis, care a avut, însă, consecințe directe și asupra competențelor Curții și a efectelor deciziilor sale. Între acestea, amintesc soluția privind posibilitatea respingerii de către Parlament, cu votul a 2/3, a obiecțiilor de neconstituționalitate pronunțate de Curte în cadrul controlului *a priori*, soluție în legătură cu care suntem deseori chestionați, de pe poziții critice, în cadrul întâlnirilor noastre internaționale.

A revenit Curții misiunea de a proba, în fața societății politice și civile din România, faptul că "modelul european" al jurisdicției constituționale își poate dovedi eficacitatea și în țara noastră.

În cei zece ani de existență, Curtea Constituțională a respectat principiul autolimitării jurisdicției constituționale, demonstrând că nu este nici "substitut de legiuitor", chiar dacă, prin forța lucrurilor, spațiul său de acțiune se plasează, de multe ori, într-o "zonă gri", la confluența dintre lege și politică și nu este nici "substitut de judecător", neimplicându-se în soluționarea pe fond a cauzei, atribuție suverană a puterii judecătorești.

Într-un alt plan, Curtea s-a impus treptat în opinia publică drept o instanță pentru cetățeni, la care aceștia apelează tot mai des atunci când libertățile lor sunt în pericol. Viața a demonstrat că, într-o societate aflată în tranziție, asemenea pericole pot să apară oricând. Acest fapt pune în lumină nevoia existenței "păzitorului" sau "gardianului" Constituției și a respectării drepturilor fundamentale ale omului. Din acest punct de vedere, o inovație pe care Curtea a statornicit-o o constituie afirmarea caracterului direct aplicabil al normelor constituționale. Prin multe decizii, Curtea a urmărit eliminarea oricăror discriminări cuprinse în legislație și care pot persista în calea asigurării șanselor egale de manifestare și progres pentru toți oamenii.

Folosirea practicii Curții Europene a Drepturilor Omului a fost una de succes și pentru faptul că multe instanțe judecătorești au început să preia impulsurile Curții Constituționale.

În sfârșit, o concluzie pe care Curtea o supune atenției publice este aceea ca, în procesul exercițiului competențelor, autoritățile publice să-și acorde mai mult respect, iar toate să-și îndeplinească atribuțiile în deplină considerație față de drepturile fundamentale ale cetățeanului. În fond, și revoluția română, asemeni celor din celelalte țări est- și central-europene, a fost una constituțională, oamenii revoltându-se împotriva societății închise, totalitare și, adoptând noua Constituție, au dorit să aibă statul lor constituțional și o guvernare democratică, bazată pe lege și pe preeminența dreptului asupra violenței și anarhiei. Nimeni nu are dreptul să uite acest lucru sau să încerce să golească de conținut principiile și normele constituționale.

Doamnelor și domnilor,

În cei 10 ani de activitate Curtea a fost învestită cu 3.250 de seszări, pronunțând 2.680 de decizii și hotărâri. Accentul a căzut pe controlul ulterior (85%), realizat prin soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate.

În cadrul controlului *a priori*, procentul de admisibilitate a sesizărilor este considerabil, 34%, iar în cadrul controlului *a posteriori* acest procent este de 5,70%, un procent care este superior unei "medii europene", care se situează aproximativ la 3%.

Curtea a soluționat, de asemenea, peste 3.500 de seszări, adresate direct președintelui Curții Constituționale.

Doresc să vă informez că, *in extenso*, bilanțul activității Curții se află în Buletinul acesteia, care vă stă la dispoziție.

De aceea, vă rog să-mi permiteți să nu insist acum asupra chestiunilor de amănunt. De altfel, acest bilanț va putea fi cunoscut în foarte scurt timp pe pagina de Internet a Curții.

Domnule Președinte al României,

Membrii Curții Constituționale, judecătorii: Costică Bulai, Lucian Stângu, Constantin Doldur, Gábor Kozsokár, Nicolae Cochinescu, Petre Ninosu, Șerban Viorel Stănoiu, Ioan Vida, mi se alătură în a vă exprima mulțumiri pentru sprijinul acordat Curții încă de la înființarea sa, sprijin și colaborare care au fost prezente și din partea celorlalte autorități ale statului. Vă adresez, de aceea, rugămintea, astăzi, de a lua cuvântul la sărbătoarea noastră.